

بسمه تعالی

موسسه جهانی بانک های پس انداز

تهیه و تدوین: اداره کل بانکداری بین الملل
مهرماه ۱۳۸۷

مقدمه

پست بانک ایران تنها بانک کشور است که عضو موسسه جهانی بانک های پس انداز (WSBI) می باشد. WSBI از طریق کمک به تبادل اطلاعات، تجربیات بین اعضا و سازمان دهی کنفرانس ها، کارگروه های آموزشی و بازدیدهای مطالعاتی و ارائه کمک های فنی و خدماتی مشورتی عملیاتی و راهبردی در زمینه های بانکداری می کوشد به توسعه جنبش بانک های پس انداز در سراسر جهان بپردازد. در این مجال ابتدا به معرفی موسسه جهانی بانکهای پس انداز و اهداف، مزایا آن پرداخته و سپس به اهمیت پس انداز در زندگی افراد و یک تجربه موفق در زمینه پس انداز به طور مختصر اشاره شده است.

تاریخچه

امروزه موسسه جهانی بانک های پس انداز WSBI افزون بر ۱۰۸ عضو در بیش از ۹۱ کشور جهان را دارا می باشد.

موسسه جهانی بانکهای پس انداز در ۹ ژوئن ۱۹۹۴ به عنوان جانشین موسسه بین المللی بانکهای پس انداز ISBI در بروکسل آغاز به کار کرد. این موسسه دارای دفتری مشترک به عنوان WSBI-ESBG با ساختار خدماتی مشترک با گروه بانک های پس انداز اروپا ESBG می باشد. اولین سازمان جهانی ISBI در سال ۱۹۲۴ همزمان با برگزاری نخستین کنگره بین المللی صرفه جویی در میلان توسط Cassedi Risparmio Delle Provincie Lombarade (۲۶-۳۱ اکتبر ۱۹۲۴، میلان) تاسیس شد.

در قطعنامه این کنگره، دلیل ایجاد موسسه جهانی بانک های پس انداز را آشنایی دو جانبه تمامی بانک های پس انداز و افزایش مشارکت و بهبود فعالیت ها نشان عنوان کرد. قوانین موسسه در ۲۸ ژوئن ۱۹۲۵ در میلان به تصویب رسید.

این موسسه کار خود را با سازمان کنگره بین المللی بانکهای پس انداز که هر ۵ سال یک بار تشکیل می شد، آغاز کرد و ۳۱ اکتبر را روز جهانی صرفه جویی اعلام نمود.

تا جنگ جهانی دوم، اداره مرکزی موسسه بین المللی بانک های پس انداز در میلان مستقر بود که در پایان جنگ در بمباران شدید میلان این موسسه اولین رئیس ۲ خود را از دست داد.

در سال ۱۹۸۴، ISBI به شهر آمستردام منتقل شد. در این زمان موسسه از ساختار جدیدی بهره مند گردید. این ساختار شامل کمیته ها و گروههای کاری با موضوعات مختلفی می شد که خط مشی را در اختیار ISBI قرار می دادند تا این موسسه با احساس وظیفه بین المللی خود مواجه شود. در سال ۱۹۶۹، ISBI دوباره به ایتالیا منتقل شد و تا سال ۱۹۹۴ همانجا باقی ماند.

در سال ۱۹۹۴ موسسه جهانی بانک های پس انداز با علامت اختصاری WSBI در قالب یک سازمان بین المللی غیر انتفاعی و با هدف نمایندگی و حفاظت از منافع بانک های پس انداز و موسسات مالی خرد، کوچک و متوسط در دو سطح ملی و بین المللی به عنوان جانشین موسسه بین المللی بانک های پس انداز ISBI تاسیس شد.

این موسسه دارای چهار رکن مجمع عمومی، هیات اجرایی، ریاست و خزانه داری می باشد.

رسالت WSBI

موسسه جهانی بانک های پس انداز رسالت خود را فراهم نمود و زمینه رشد و توسعه اعضا و گسترش روابط و همکاری های موثر بین آنها و همچنین توسعه جنبش بانک های پس انداز در سراسر جهان داشته و در همین راستا می کوشد تا به منظور پایایی، توسعه و پویایی همه بانک های عضو زمینه تبادل اطلاعات و تجربیات بین اعضا و سازماندهی کنفرانس ها، کارگاههای آموزشی و بازدید های مطالعاتی و ارائه کمک های فنی و خدمات مشورتی عملیاتی و راهبردی در تمام زمینه ای بانکداری، سطح آگاهی مدیران و کارشناسان بانک ها و موسسات عضو را افزایش دهد.

نو آوریها و خدمات WSBI برای آفریقا، آمریکا، نواحی اقیانوس آرام در آسیا و اروپا و همچنین برای بخش ویژه گردهمایی پستی بانک پس انداز از طریق گروه های منطقه ای تامین مالی می شوند. این گروهها به طرح نیازهای ویژه مناطق خود تشویق می شوند و مسئولیت فعالیت هایشان بر عهده رئیسی است که از میان مدیران بانک های پس انداز هر منطقه منصوب شده است. از آنجائی که گروه بانک های پس انداز اروپا ESBG به طور مستقل به انجام فعالیت های مشابه ای در زمینه مالی و بانکی در قاره اروپا مبادرت می ورزد، لذا این دو موسسه WSBI و ESBG به منظور همیاری و همکاری با یکدیگر و همچنین بهره گیری از تجارب خود یک اداره مشترک Joint Office را تاسیس کرده اند و فعالیت های روزانه هر دو موسسه توسط دبیر خانه ای مشترک در بروکسل سرپرستی می شود.

امتیازات عضویت در موسسه جهانی بانک های پس انداز WSBI:

- بیان علایق و ترویج روش های کسب کار مرتبط با پس انداز های غیر متمرکز و بانکهای خرد از طریق ارتباط با صاحب نظران بین المللی، سیاستگذاران و دیگر موسسات با تجربه مرتبط با صنعت بانکداری
- حمایت مالی اعضا در بالا بردن آگاهی بانکداری و مسئولیت های نظارتی مرتبط با موضوعات مورد علاقه در سطح ملی و منطقه ای
- عملی کردن حمایت های مالی مبنی بر اثبات این اصل که اعضا برای ورود به بخش مالی برنامه های توسعه که توسط آژانسهای چند جانبه سرمایه گذاری شده است، مورد تایید می باشند.
- همکاری مستقیم با موسسات بین المللی توسعه، شامل بانک جهانی، IMF، بانک توسعه منطقه ای CGAP و آژانسهای سازمان ملل در پروژه های جهانی بر مبنای علاقه اعضا

ایجاد فرصت های همکاری تجاری و شبکه ای توسط موسسه جهانی بانک های پس انداز:

- فرصت هایی برای ایجاد شبکه و فراهم نمودن تسهیلات برای تبادل بهترین اقدامات انجام شده که این فرصت ها و تسهیلات از طریق برگزاری اجلاس سالانه، گروه های منطقه ای WSBI برای آفریقا، قاره آمریکا، آسیا و اروپا همانند Cross Regional Gathering فراهم می شود.
- ایجاد همکاری تجاری ما بین اعضا
- پیشنهاد به اعضا برای مشارکت در مجموعه ای از کمیته ها و نیرو های کاری

ارائه اطلاعات توسط موسسه جهانی بانک های پس انداز :

- ارائه راه های قانونی به منظور دستیابی به اطلاعات در مورد فعالیت های آژانس های چند جانبه، مسایل وابسته به قانون گذاری و شرایط نظارتی
- کمک به قرار گیری اعضا در پیشرفته ترین جایگاه فن آوری و بازاریابی از طریق کنترل فرایند محصولات، خدمات و اطلاعات
- عرضه نشریات تخصصی مانند خبر نامه ها، Infoflash، رساله های موضوعی، مطالعات و گزارشها
- انتشار اطلاعات از طریق سایت مختص اعضا

خدمات آموزشی موسسه جهانی بانک های پس انداز

WSBI به عنوان مرکز تفوق، خدمات آموزشی مانند سمینارها، برنامه های تربیت مربی ، دوره های شبیه سازی و کنفرانس ها را ارائه می نماید و با برگزاری این نوع برنامه ها در زمینه های خرده بانکداری به آموزش مدیران بانکی و کارشناسان مربوطه در زمینه تامین سرمایه موسسات مالی خرد، متوسط و کوچک ،مدیریت ریسک احتمالی، بسیج پس انداز،سیستمهای پرداخت ،تامین سرمایه مسکن و مدیریت بانک می پردازند.

WSBI این برنامه ها را بر اساس سفارش کارگاه ها برای نیاز های مخصوص آموزشی و محیط زیست هر موسسه عضو سازماندهی می کند. همچنین این رویدادها می تواند با تهیه برنامه اساسی و توسعه خدمات جدید اجرا شوند. علاوه بر این WSBI امکان بازدید مطالعاتی نمایندگان یا گروهها با اعضا را در سراسر دنیا فراهم می سازد.

خدمات مشاوره ای

WSBI با ارائه مشاوره فنی و کمک به ایجاد و اداره مراکز آموزش مدیریت بانک به ساختار موسسه کمک می نماید. این خدمات که توسط بهترین کارشناسان با سابقه ارائه می شود، در جهت توسعه موسسات بانکداری با تجربه و کارآمد به منظور سود رساندن به نظام اقتصادی و جوامع بانکداری در سراسر دنیاگام بر می دارند. ارائه مشاوره به بانکهای عضو و بانک های خرد که در خط مشی تجاری WSBI سهیم هستند و همچنین به بخشهای بانکی و آژانسهای چند جانبه انجام می گیرند. معمولاً قراردادهای اجرا شده در روند بین المللی برنده می شود و بودجه آن توسط مجموعه ای چند منظوره تامین می گردد. عموماً قراردادهای به نام گروه بانکهای پس انداز اروپا اجرا می شود. ESBG در زمینه محل کار ، کارمندان و سرپرستی با همتای خود یعنی WSBI شریک می باشد.

اهمیت پس انداز در زندگی اجتماعی:

سازمان ملل متحد اهداف هزاره سوم را در هشت بند اعلام کرده است. ریشه کنی کامل فقر و گرسنگی، دستیابی به آموزش ابتدایی در سطح دنیا، ترویج برابری جنسیت، کاهش میزان مرگ و میر کودکان، بهبود سطح سلامت مادران، مقابله با ویروس HIV/ AIDS ، مالاریا و بیماری های دیگر، پایداری محیطی و توسعه همکاری های جهانی اهداف هشت گانه هزاره سوم را تشکیل می دهد.

در نوامبر سال ۲۰۰۴، کوفی عنان دبیرکل سازمان ملل متحد، سال ۲۰۰۵ را سال اعتبارات خرد نامید. عنان اظهار داشت که در بسیاری از کشورها تامین منابع مالی خرد ارزش خود را به عنوان ابزاری برای فقرزدایی ثابت کرده است. از این رو اعتبارات خرد و دیگر سرویس های مالی باید در دسترس اقشار وسیع تری از مردم قرار گیرد. تا برای مردم فرصت اشتغال و کسب و کار فراهم شود.

حساب های معمول که با عنوان پس انداز در نظام مالی – بانکی ایران از آن یاد می شود عبارتند از که حساب قرض الحسنه پس انداز – حساب پس انداز مدت دار (کوتاه مدت- میان مدت و بلند مدت) می باشد. لیکن آنچه که بیشتر با اهداف موثر موسسه جهانی بانکهای پس انداز سازگاری دارد حساب قرض الحسنه پس انداز می باشد که در ذیل به ضرورت این امر می پردازد.

اهمیت قرض الحسنه^۳:

۱- امری مقدس و ارزشمند و پسندیده است. ۲- باعث کمک به نیازمندان و رفع معضلات اجتماعی می شود. ۳- روشی کارآمد مبتنی بر دین می باشد. ۴- ساز و کاری مناسب برای استفاده از وجوه خود در فعالیت های اقتصادی و اجتماعی است. ۵- نگرانی مردم نیازمند را رفع می نماید. ۶- از مصادیق بانکداری خرد است. (هدف پست بانک ایران)

آقای محمد یونس در بنگلادش با ایجاد و فعال سازی موفق بانک اعتبارات خرد برای توسعه روستاها جایزه نوبل گرفت. این در حالی است که در کشور ما خلاء ارائه اعتبارات خرد در زندگی قشر عظیمی از مردم کاملاً احساس می شود. چه بسیار از هموطنان جوان به خاطر نداشتن حتی چند میلیون تومان ازدواجشان به تعویق می افتد. چه بسیار کسانی که با همه قابلیت و توان به دلیل نداشتن چند میلیون تومان نمی توانند شغل کوچکی را برای خود فراهم کنند. در کشور ما اعتبارات خرد در قالب قرض الحسنه تبلور یافته است و خوشبختانه به جز مزد کار هیچگونه سودی هم به این اعتبارات تعلق نمی گیرد.

ویژگی های منابع و مصارف عقد قرض الحسنه:

- ارقام قرض الحسنه کوچک هستند.

- سپرده گذاران و مشتریان این عقد متعدد و زیاد هستند. - امکان اخذ زیاده و سود از این عقد وجود ندارد.

- مورد تاکید و حساسیت فراوان شرع هستند.

- این منابع ارزان قیمت هستند.

- این منابع برای رفع مشکلات اجتماعی جامعه مورد استفاده قرار می گیرند.

برای استفاده از این قابلیت بزرگ و برای بسط عدالت اجتماعی و استفاده مطلوب از اعتبارات خرد در نظام بانکی باید اقدامات اساسی نمود. تحقق این آرمان می تواند با تعامل بیشتر با موسسه جهانی بانکهای پس انداز و بهره مندی از پتانسیل ها و امکانات این موسسه بین المللی و سپس با به فعلیت درآمدن فرهنگ قرض الحسنه پس انداز در کشور صورت پذیرد.

تجربه ارزشمند چین^۴:

همانطور که می دانید اعتبارات خرد معطوف به برنامه ایست که وام های کوچک را به قشر کم درآمد جامعه اعطا می کند تا صرف خوداشتغالی نمایند و از این راه درجهت گذران زندگی خود و خانواده خویش درآمد کسب کنند. به عبارت دیگر اعتبارات خرد یا منابع مالی خرد به معنای وام دهی به افراد فقیر جامعه است تا از این طریق کسب و کاری را برای خود ایجاد کنند.

البته این تعریف بسیار عام است که ممکن است از کشوری به کشور دیگر متفاوت باشد. برخی از تفاوت ها زیر ممکن است در مابانی زیرباشند:

- میزان وام: وام ها خرد یا مقدار آن ها ناچیز می باشد
- مشتریان اصلی: شرکت های کوچک و اقشار کم درآمد در زمره مشتریان اصلی به شمار می روند؛
- موارد استفاده: از وجوه نه تنها برای درآمدزایی، یا توسعه شرکت ها استفاده می شود، بلکه استفاده های اجتماعی (مثل بهداشت، آموزش و غیره) نیز می تواند داشته باشد

۲- سید حمد پورمحمد- روزنامه دنیای اقتصاد مورخ ۸۷/۷/۱۳

۳- سید علیرضا جعفرزاده- تامین منابع مالی خرد و فقرزدایی در چین

• دوره و شرایط: دوره ها و شرایطی که برای وام های اعتبار خرد در نظر گرفته شده تغییر پذیر و آسان هستند و با شرایط اجتماعی منطقه کاملاً هماهنگ می باشند.

بسیاری از بانک ها به ویژه بانک های تجاری اشخاص فقیر را مشتری نمی دانند. چرا که به اشتباه تلقی می کنند، این قبیل مشتریان توان بازپرداخت بدهی خود را نداشته و توانایی سرمایه گذاری وام دریافتی را در کسب و کار ندارند. در صورتی که تجربیات موسسات اعتباری خرد در سال های گذشته خلاف این برداشت را ثابت می کند. برای مثال آدلانت (یک موسسه اعتباری خرد) در سه سال اول فعالیت خود ۱۰۰٪ مطالبات خود را دریافت کرده که این رقم در سال های بعد فقط به ۹۹/۸۶٪ کاهش یافته است.

باید به خاطر داشت که تأمین مالی و اعتباری خرد صدقه و خیرات نیست؛ بلکه شیوه ای دراز مدت برای فقرزدایی است. یک ضرب المثل می گوید که اگر شما به شخص گرسنه ای ماهی بدهید تا رفع جوع کند او را فقط یک روز سیر نگاه داشته اید، ولی اگر به او ماهی گیری یاد بدهید، غذای وی را برای تمام عمر تأمین کرده اید.

این اهداف در کشور چین به خوبی عینیت یافته است، اکنون چین یکی از موفق ترین کشورها در این زمینه می باشد.

چین کشوری است که در فقرزدایی و موفقیت در این امر ملزم و پیشتاز بوده است. در سال ۱۹۷۸، تقریباً ۲۵۰ میلیون چینی زیر خط فقر زندگی می کردند. در ۱۹۸۵ این تعداد به ۱۲۵ میلیون نفر تقلیل یافت. از ۱۹۸۵ حرکت به سوی فقرزدایی کندتر شد. لیکن این موفقیت تا جایی پیش رفت که در ۱۹۹۲ جمعیت زیر خط فقر به پایین تر از ۸۰ میلیون نفر رسید. خط و مشی دولت در گذشته اعطا یارانه اعتباری و ایجاد شرکت ها در دهکده ها و شهرهای کوچک (TOWNSHIP & VILLAGE ENTERPRISES) یا رسیدگی به امور شرکت های موجود در آن مکان ها معطوف بوده است.